

Mette Frederiksens tale ved grundlovsfejring i Folketinget

Taler

Mette Frederiksen
Danmarks Statsminister

Dato

5. juni 2024

Sted

Landstingssalen på
Christiansborg

Deres Majestæter. Deres Kongelige Højhed.

Kære alle jer, der ser med hjemmefra.

Kære formand for Folketinget. Højesteretspræsident. Kære kolleger her i Folketinget.

Kære gæster.

I marts måned i 1848, mødtes et større selskab af mænd fra det københavnske borgerskab. Det foregik i Casino-teatret i Amaliegade. Tæt på Kongens slot.

Der blev holdt brandtaler. Der blev vedtaget resolutioner. Og næste dag drog et optog til kongen for at kræve en fri forfatning.

Herfra gik det stærkt. Der blev dannet en slags overgangsregering mellem enevælde og folkestyre. Valgt en grundlovgivende forsamling. Og den 5. juni 1849 blev Danmarks Riges Grundlov underskrevet af Kong Frederik den Syvende.

Danmark var selvsagt et meget anderledes land dengang.

Nogle ønskede en grundlov for at få frihed og del i magten. Andre tænkte mest på at forhindre Slesvig i at løsrive sig fra Danmark. Og hvad kvinderne måtte ønske, var der ingen, som tænkte på. Dengang.

Grundloven blev født af spændinger og opbrud indefra – og af tanker og ideer udefra.

Der var heldigvis ændringer på vej i Europa. Krav om frihed og rettigheder.

Med inspiration fra andre lande begyndte tankerne om menneskets ret at overdøve de gamle, undertrykkende samfund.

Vores grundlov blev skrevet i en spirende europæisk tradition. Samtidig er grundloven så dansk som intet andet.

Vi fejrer den hvert år. Med sang. Måske med jordbær med fløde, når vi kommer hjem. Bøgeskoven i al sin pragt. Og altid med Dannebrog mod en blå himmel. Det er, som om vejret altid er godt den 5. juni. Men måske er det min hukommelse, der spiller mig et puds ...

Grundloven føles velkendt for de fleste – selvom det nok er de færreste, der har læst den helt ord for ord.

Hvor mange gange står der egentlig ”demokrati” i grundloven?

Nu har jeg jo læst op på teksten til i dag. Og kan derfor med sikkerhed sige, at der ikke står ”demokrati” ét eneste sted i Danmarks Riges Grundlov.

Til gengæld står der ”Kongen” 41 gange.

Tag for eksempel paragraf 21:

”Kongen kan for folketinget lade fremsætte forslag til love og andre beslutninger.”

Sådan har det stået i 175 år. Med al respekt for Hans Majestæt Kongen – så ved vi nok alle sammen, at ”Kongen” i dette tilfælde betyder ”regeringen.”

Den gamle tekst fungerer ganske glimrende i det moderne Danmark.

Vi fortolker de gamle ord i en ny tid. Og flytter os skridt for skridt i retning af et endnu bedre Danmark.

* * *

Den første grundlov gav stemmeret til mænd over 30 år. Og endda kun nogle af dem. Med andre ord: De få.

Men rejsen mod et demokrati for de mange var startet.

I de følgende årtier kæmpede kvinder og tjenestefolk for at få indflydelse. Det lykkedes med grundloven af 5. juni 1915.

Først her fik Danmark ægte folkestyre. Og det blev fejret. Tusindvis af kvinder gik gennem Københavns gader i optog mod Amalienborg.

Dagbladet Politiken skildrede den historiske begivenhed sådan her. Jeg citerer:

”Et skønnere Syn har Amalienborg Plads aldrig frembragt end i Gaar, da Kvinderne var rykket derind, og da Fædrelandssangen fra alle disse Tusinder af Struber steg op mod den gamle Kongeborg og mod den letskyede Junihimmel.”

Citat slut.

Grundloven er kun blevet ændret få gange. Senest i 1953. Og det husker vi nok mest, fordi prinsesse Margrethe blev nummer ét i arvefølgen.

1953 – det er 71 år siden. Aldrig før er der gået så lang tid uden en grundlovsændring.

Hvorfor?

Fordi vi har en god grundlov. Den gør det, en grundlov skal.

Grundloven sikrer vores rettigheder som frie borgere i et demokrati. Trykkefrihed. Forsamlingsfrihed. Foreningsfrihed. Religionsfrihed.

Den forpligter os som borgere over for staten med en undervisningspligt og en værnepligt.

Og den besegler, at magten udspringer af folket. Vi politikere sidder her kun, så længe I synes, det er en god ide.

På grundloven har vi sten for sten bygget et samfund med tryghed, med tillid, og hvor forskellene er mindre end de fleste andre steder.

Som en af grundlovens fædre sagde det:

”da har i rigdom vi drevet det vid
når få har for meget og færre for lidt.”

Det er velfærdssamfundet på vers. Og poeten er selvfølgelig Grundtvig.

Danmarks Riges Grundlov er et nationalt symbol og et kulturelt anker. Det rummer en skønhed og en højtidelighed.

I virkeligheden er det måske en fordel, at grundloven ikke er en fiks og færdig brugsanvisning på demokrati – men en tekst, der har krævet fortolkning.

Hvorfor det?

Fordi det forpligter os til at kende vores historie. Være opmærksomme på vores samtid. Vide, hvilke værdier der holder os sammen.

Grundloven er en ramme om det billede, som vi – alle i Danmark – maler i fællesskab.

Rammen er en fin, gammel sag med udskæringer og krummelurer og malet i guld.

Men billedet indeni, det er vores ansvar. Det er moderne. Det leves hver dag.

Demokratiet leves gennem vores sindelag og vores institutioner. Dig og mig. Og det stortrives, når vi mødes på kryds og tværs i andelsboligforeningen, til old-boys fodbold eller i strikkeklubben.

En dansk minister – det var Bodil Koch – har sagt det sådan her: ”Snakken over kaffebordene er demokratiets blodomløb.”

Der findes en forening for næsten alt i Danmark. Og det er her, de fleste af os

lærer, hvad det vil sige at tage ansvar for noget, der er større end os selv.

Det er elevrådet på skolerne. At der forhandles overenskomster. Andelstanken. Og at vi opdrager vores børn med ord og ikke lussinger. At vi mødes i kompromis og fælles løsninger.

Alt det er vores demokratis store folkelige styrke.

* * *

Som formanden også sagde det, er der valg til Europa Parlamentet om kun fire dage.

Jeg vil opfordre alle til at komme ud ad døren, hen til skoler, biblioteker, rådhus og sportshaller og stemme på søndag.

Demokrati er en gammel europæisk værdi. Men med alt det, der sker i verden, er det åbenlyst på en helt anden måde end tidligere, at demokratiet ikke er en selvfølge, heller ikke i Europa.

I morgen markeres endnu et historisk jubilæum – en af de vigtigste europæiske mærkedage – 80-året for D-dag. De allieredes invasion i Normandiet under Anden Verdenskrig.

Det var den invasion, den dag og den skæbnesvangre morgen, som blev begyndelsen på enden for nazisternes grusomme diktatur.

Tænk, hvis Churchill ikke havde gjort det rigtige. Tænk, hvis amerikanerne ikke havde ladet deres unge mænd gå i land på vores europæiske strande. Tænk, hvis hver enkelt ung soldat ikke havde haft modet, troen og håbet. Og viljen.

Nu er der igen krig på vores kontinent. Men ukrainerne kæmper ikke kun for et frit Ukraine. De kæmper for os alle sammen. For et frit Europa.

Vi lever i en usikker tid. Vi har brug for en sikker grund.

Det har vi med Danmarks Riges grundlov.

Rigtig god grundlovsdag.

Og tak for ordet.

Kilde

Stm.dk

Kildetype

Dokumentation på online medie

Tags

Grundlovstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/mette-frederiksens-tale-ved-grundlovsfejring-i-folketinget>